

Asia: VN/12650/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisesti tuettujen kuljetuksien tietopohjan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö: VN/12650/2024

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI LIIKENTEEEN PALVELUISTA ANNETUN LAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Pohjois-Suomen Taksi Oy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Pohjois-Suomen Taksi Oy pitää julkisten varojen tehokasta käyttöä ja matkojen kustannustehokkuuden parantamista arvokkaana asiana ja edistämisen arvoisena.

Lain muuttamisesta haluamme lausua seuraavasti:

Raportoitava tieto ja sen säilyttäminen.

Pohjois-Suomen Taksi Oy toteaa, että suuri osa pyydetyistä tiedoista raportoidaan jo tällä hetkellä Kela:lle ja Traficomille. Näkemyksemme mukaan näitä tietoja yhdistelemällä tai raportoinnin kevyellä lisäämisellä olisi mahdollista saada tarvittava tieto taksimatkoihin liittyen tietopohjan rakentamiseksi. Uuden rajapinnan rakentamisen tarpeellisuus tulisi näinollen uudelleenarvioida, huomioiden että se tuo uusia kertaluontoisia sekä jatkuvia ylläpitokustannuksia välityspalveluita tarjoaville toimijoille. Säästöpotentiaalia on määritetty jo voimassaolevan lainsäädännön aikana ja nykyisiä aineistoja laajentamalla ja kehittämällä olisi mahdollista luoda kattava aineisto valtakunnan tasolla. Tämä antaisi laajemman tilannekuvan kuin nykyinen valittu maantieteeltään suuri alue, joka ei kuvasta valtakunnallista toimintaympäristöä. Hankealue ei anna todellista kuvaa suuresta osasta valtakuntaa ja poikkeaa merkittävästi väestön painopistealueista, joissa matkamäärä ja säästöpotentiaali on laajempi.

Näemme ongelmallisena myös tilanteen, jossa määrättyjä tietoja keräämällä ja säilyttämällä välityspalveluita tarjoavat yritykset muodostuvat ns.rekisterinpitäjiksi. Tästä muodostuu tietosuojariski, jonka kattamiseen ja tekniseen valvontaan täytyy osoittaa kustannuksia lisääviä lisäresursseja.

Näkemyksemme mukaan myös kerättävä tieto, sen säilyttäminen ja jakaminen tulisi rajata vain lakiluonnoksessa mainittuun tarkoitukseen. Näemme ongelmallisena tuottaa ns.bisneskriittistä, taloudellista arvoa sisältävää dataa, mikäli on mahdollista että tämä tieto on pidemmällä aikajänteellä ulkopuolisten osapuolten saatavilla maksua vastaan tai vastikkeetta. Tiedon keräämisen tarkoitus tulisi kuvata tarkemmin ja rajata vain yhdistely- ja säästöpotentiaalain kartoittamiseen.

Vertailtavuus ja alueelliset erot

Kokeiluhankkeen tarkoituksena on kartoittaa matkojen yhdistelystä syntyvää yhdistely- ja säästöpotentiaalia. Kela-matkojen osalta tärkeä huomio on että, matkojen ensisijainen toteuttamistapa on julkinen liikenne, joka on käsityksemme mukaan rajattu pois tästä tiedonkeruumallista, mikä on varsin erikoista näin laajasta tietopohjasta saatavien hyötyjen näkökulmasta.

Tietoa kerätään varsin laajalta maantieteelliseltä alueelta, jossa toimii laaja joukko liikenteenharjoittajia ja välitysyhtiöitä. Lähes kaikilla on erityinen, sopimukseen perustuva liikennöintitapa, jolloin toimintaympäristön moninaisuus suhteessa kerättävään tietoon korostuu. Tietojen keräämisen lisäksi tulee ymmärtää muut liiketoimintaan vaikuttavat tekijät, joita ei tämän hankkeen puitteissa kerätä. Myös kuluttajaliikenteen käynnistynyt murros tulee huomioida. Alustatalouden toimijat tulevat todennäköisesti hankkeen aikana alueelliseen taksimarkkinaan, joka voi vääristää murrosvaiheessa kerättäviä tietoja.

Liikenteenharjoittajien asema suhteessa alueella toimiviin tilausvälitysyhtiöihin, alueellinen ja paikallinen markkinatilanne sekä taksiryttäjien keskinäinen kilpailutilanne vaikuttaa kuljetusten päivittäiseen järjestämiseen merkittävästi. Nämä olosuhteet voivat muuttua todella nopealla aikajänteellä ja niiden vaikutus tulee huomioida kerättävän tiedon analysoinnissa.

Kokeiluun valittu maantieteellinen alue (Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi) koostuu varsin pitkien välimatkojen alueesta, jossa keskimääräinen matka palveluiden äärelle on suurempi kuin kokeilun ulkopuolisilla alueilla. Tietopohjan keräämisen ja kustannustehokkaampien valtakunnallisten mallien kannalta olisi arvokasta, että myös eteläisen Suomen alueelta olisi vertailualue, josta vastaavat tiedot kerättäisiin vertailtavaksi. Väestö keskittyy tulevaisuudessa kasvukeskuksiin, joista väistämättä valtaosa sijaitsee hankealueen ulkopuolella ja huomioiden järjestämismallien pitkä muutos aika, olisi tärkeää tehdä tietojen keräystä myös siellä missä asiakas- ja säästöpotentiaali kasvaa.

Mikäli kerättävä aineisto olisi valtakunnallista, sitä voitaisiin hyödyntää myös muuhun käyttötarkoitukseen, päätöksenteon tueksi ja laajemman yhteiskunnallisen keskustelun pohjana.

Tilausvälitysyhtiöille syntyvät kustannukset

Välityspalveluita tuottavat yritykset eivät ole voineet hinnoitella lakiluonnoksen voimaantulon aiheuttamia kustannuksia osallistuessaan Kela-taksimatkojen tarjouskilpaan. Kustannuksia kasvattaa joiltakin osin myös rajapinnan rakentamisen lisäksi vaadittava tilausvälitysjärjestelmän muutostyö, päivittäisen raportointivelvoitteen muodostuva kustannus valvonnan ja henkilötyön osalta sekä jatkuvat kuukausittain muodostuvat rajapinnan ylläpitokulut. Kustannuksia tulisi tarkastella vuosien 2026-2027 aikana syntyvien kokonaiskustannusten perusteella, eikä vain ainoastaan kertaluontoisena rajapinnan perustamiskustannuksena. Ehdotettu 15.000€ kertaluontoinen tuki ei arviomme mukaan riitä kattamaan näitä kokonaiskustannuksia ja näkemyksemme mukaan maksettavan tuen tulisi vastata todellisia kustannuksia tietojen keruun ajalta.

Vaikutukset markkina-asemaan

Ehdotettu kokeilu vaikuttaa luovan perusteet vaihtoehtoiselle mallille suhteessa nykyiseen järjestämistapaan. Tämä mahdollistaa toiminnan keskittäminen ainoastaan julkisomisteisille toimijoille tulevaisuudessa ja voi sulkea markkinoilta yksityisomisteisia toimijoita. Pidämme näinollen erityisen tärkeänä, että yksityisiä ja julkisomisteisia palveluntuottajia kohdellaan

yhdenvertaisesti tietojen keruun aikana sekä tietomallin hyödyntämisen osalta. Mikäli tietovarantoa kerätään, tulisi kaikilla osapuolilla omistuspohjasta riippumatta olla yhdenvertainen mahdollisuus hyödyntää tietovarantoa.

On mahdollista, että ns.pilottialueella toimiva julkisomisteinen yhtiö Tervia Logistiikka Oy voi päätyä eriarvoiseen asemaan tietovarannon hyödyntämisessä suhteessa markkinoilla toimiviin yksityisiin tilausvälitysyhtiöihin. Tervia Logistiikka Oy toimii tietojemme mukaan hankkeen ohjausryhmässä ja saamamme tiedon mukaan yksityiset tilausvälitysyhtiöt eivät ole ko.ohjausryhmässä. Eriarvoinen asema syntyy tietomallin osalta esimerkiksi tilanteessa, jossa julkisesti tuettujen taksimatkojen tai välityspalveluiden kilpailutus tehdään julkisomisteisten ja yksityisten tilausvälitysyhtiöiden välillä. Eriarvoinen asema tietopohjan hyödyntämisessä korostuu erityisesti, mikäli kuljetus- tai välityspalveluita tuottava julkinen sidosyksikkö tai saman konsernirakenteen taho toimii samaan aikaan myös hankintasopimuksia kilpailuttavana tahona.

Julkisesti rahoitettuja henkilökuljetuksia koskevan säädännön valmistelussa tulisi huomioida myös kilpailunäkökulma ja mahdollistaa myös kaupallisten toimijoiden osallistaminen hankkeen aikana ja hankkeen johdosta tehtäviin kehitystoimiin.

Kunnioitavasti

Pohjois Suomen Taksi Oy

Henri Möttönen

toimitusjohtaja

Möttönen Henri
Pohjois-Suomen Taksi Oy